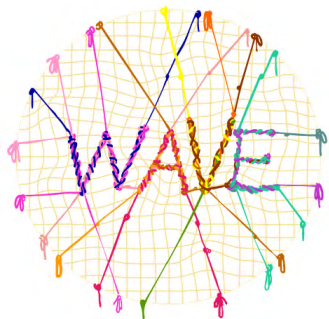

Is er na 3 jaar samenwerking een mooiere plek te bedenken voor de feestelijke laatste buitenring bijeenkomst van Project WAVE dan het Museum van de Geest / Dolhuys te Haarlem?

Wij vonden van niet! Daarom was er voor deze dag een bijzonder programma bedacht om samen met vele betrokkenen een belangrijke fase af te sluiten en iedereen te bedanken!

Programma 3 oktober

1. Plenair programma
2. Rondleiding museum langs uitgekozen stukken
3. Programma in subgroepen
4. Plenaire terugkoppeling
5. En nu verder?
6. Borrel

Project WAVE

5^e Bijeenkomst Buitenring

1.

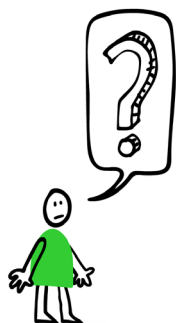
Plenair programma

INTRODUCTIE

Toen in januari 2020 de eerste Buitenring bijeenkomst in Assen plaatsvond, was het plan om halfjaarlijks bijeen te komen. Iedere keer bij een ander zorgorganisatie binnen Project WAVE.

Corona haalde een streep door onze plannen: de volgende 3 bijeenkomsten vonden via Zoom plaats. Het waren goede online-meetings – en toch was op 3 oktober duidelijk te voelen hoe blij iedereen was om elkaar weer in levende lijf te ontmoeten.

Hoofdonderzoekers Gustaaf Bos en Vanessa Olivier-Pijpers vatten in een korte introductie voor iedereen samen wat de aanleiding was voor Project WAVE, wat het project heeft opgebracht en wat er in de toekomst nog gaat gebeuren.

WAVE - waarom deden we het ook al weer ?

DE AMBITIES

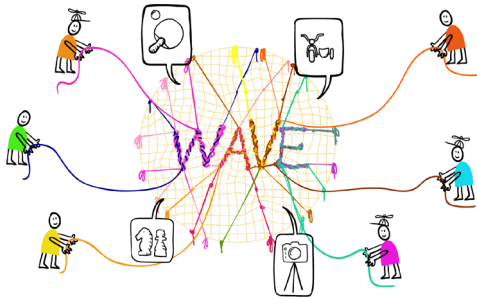
- Met een veelzijdige groep betrokkenen nieuwe antwoorden zoeken op de vraag wat moeilijk verstaanbaar gedrag betekent en wat dit vraagt van goede zorgverlening.
- Alle betrokkenen in én door deze zoektocht zo toerusten dat zij zich gesteund voelen om op nieuwe manieren te doen en denken met betrekking tot moeilijk verstaanbaar gedrag.

DE DOELEN

- Passend en duurzaam bijdragen aan kwaliteit van zorg en leven van een hoofdpersoon
- Breder leren van bevindingen in zorg en onderwijs

DE VRAGEN

- Wat gaat langdurige samenwerking en uitwisseling tussen in- en outsiders opleveren?
- Zou er iets van de kennis en vaardigheden van de outsider-onderzoekers ingeweven worden in de casus, waardoor de kwaliteit van leven van de hoofdpersonen zou verbeteren?
- Hoe zouden we hetgeen we van Project WAVE leren, kunnen benutten in andere zorgsettings en in het onderwijs?

Aanpak: samen al doende leren

RESULTATEN

Twee jaar nauwe betrokkenheid van de outsider-onderzoekers bij 'hun' hoofdpersoon en diens team hebben veel ervaringen, gebeurtenissen, data en ook (tastbare) opbrengsten en resultaten opgeleverd:

- concrete veranderingen in zorg en in het leven van de hoofdpersonen en degenen om hen heen
- eindproducten outsider-onderzoekers
- blogs (website) en verschillende artikelen
- podcasts
- eermodule vanuit UvH (2023 e.v.)
- expositie (2023-2024)
- catalogus/koffietafelboek (publicatiedatum: 2022)

A: Kennismaken én kennis maken als langdurig proces

- elkaar – en jezelf – leren kennen, en door dit proces van afstemmen en vertrouwen opbouwen tot passende én duurzame kennis komen
- persoonlijke betrokkenheid als basis: hele mensen
- openheid en experiment
- recht doen aan verwarring, complexiteit en traagheid (o.a. volhouden bij hobbels)

B: Project WAVE als community of practice (Wenger, 1998) in 12 casussen

- tussen zorg- en onderwijsinstellingen
- in zorg- en onderwijsinstellingen
- website/aanzet online platform

2. Rondleiding door het museum langs uitgekozen stukken

FAMILIE GESCHIEDENIS (1)

In Het zwart van mijn moeder vertelt beeldend kunstenaar Esther Hans (1967) over haar leven met haar moeder die lijdt aan paranoïde-schizofrenie.

OP EIGEN WIJZE (2)

Een zwarte, wollen overjas maakte deel uit van de verplichte gestichtskleding die de meeste patiënten in gesticht Duin en Bosch droegen. Eén van hen wilde kennelijk niet in de grijze massa opgaan en gaf haar jas een persoonlijk tintje: *Geborduurde gestichtsjas* (1938).

INGEWIKKELDE EMOTIES (3)

Emotional Detox (The Seven Deadly Sins) is een serie sculpturen gemaakt van lood en gegoten naar het lichaam van de kunstenaar Marc Quinn (1964).

LEVENSvreugDE (4)

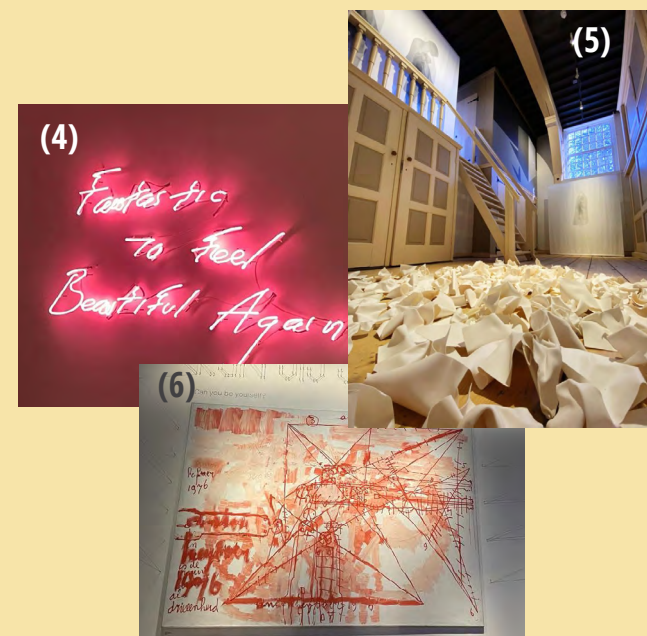
Fantastic to Feel Beautiful Again, lichtinstallatie van Tracey Emin, 1997.

GELAAGDHEID VAN EEN IEDER (5)

Het werk *Lock Down* van de Iraakse kunstenaar Essam Zaki is geïnspireerd door zijn sjiitische achtergrond. Het idee voor zijn werk, begon bij een islamitisch ritueel waarbij gelovigen hulp vragen en bidden door hun gedachten op wit papier te projecteren. Dat papier laten zij dichtgevouwen bij een mausoleum achter.

JIJZELF (6)

De hele zaal 'KUN JIJ JEZELF ZIJN?' met daarin o.a. een schilderij van Anton Heijboer.

HET RAAKT

4 heel kundige en ervaren museumgidsen nemen groepjes deelnemers mee door het museum. Zij staan langer stil bij 6 vooraf geselecteerde museumstukken die de thema's van Project WAVE raken.

De gidsen vertellen over deze stukken het verhaal zoals het museum het vertelt in de context van zijn gehele collectie. Het zijn soms indringende verhalen die je raken.

De gidsen lichten ook toe waarom de 6 stukken zijn geselecteerd

vanuit Project WAVE om daarover later in subgroepjes met elkaar in gesprek te gaan. Iedereen kan per museumstuk voor zich zelf de volgende vragen beantwoorden:

- **Wat roept dit bij je op?**
- **Wat valt je vooral op?**
- **Wat zou je nog meer willen weten?**

WAT ZOU JIJ DOEN?

Daarnaast is de rondleiding ook erg informatief omdat de geschiedenis van het omgaan met psychische ziekten door de eeuwen heen aangestipt wordt.

Langs de dolcel lopend wordt een groep bijvoorbeeld gevraagd: 'Wat zou je liever willen als je in een toestand van razernij verkeerde en echt niks meer zou helpen: in de dolcel en in afzondering gestopt worden of medicatie krijgen die je 'rustig' maakt?'.

De keuzeverdeling binnen de groep is ongeveer 50/50 en de redenen die opgegeven worden zijn heel erg persoonlijk.

3. Programma in subgroepen - nabespreking 6 museumstukken & WAVE

In 4 subgroepen gaan de deelnemers na de lunch uiteen. Op verschillende plekken in het museum (dat we helemaal voor onszelf hebben!) gaan zij in gesprek over de 6 museumstukken waar tijdens de rondleiding in het bijzonder en voor de achtergrond van Project WAVE aandacht aan werd besteed. Navolgend een poging om de gesprekken samen te vatten.

Het kunstwerk wat velen raakte was: **Ingewikkelde emoties (Emotional Detox (The Seven Deadly Sins))**. Het werk verbeeldt de 7 doodzondes, zonder dat het labels plakt op de beelden. De kijker kan daardoor zelf bepalen welke zonde waar wordt uitgebeeld. Dat leverde mooie gesprekken op over hoe het vooral om 'hoofden'

draait, hoe precies het kunstwerk is gemaakt en hoe ze de sfeer in de ruimte beïnvloeden. Er kwamen ook tegenstrijdigheden naar voren:

- gruwelijk om te zien maar tegelijkertijd gedegen gemaakt waardoor het een mooi werk is;
- zegt mijn interpretatie meer over hoe ik kijk naar de wereld of zijn het vooral de kunstenaar zijn beelden van de hoofdzonden die ik zie? In het gesprek over deze vraag werd ook stil gestaan bij de vraag op welke manier we onze eigen rugzakjes/geschiedenis al dan niet bewust meenemen en hoe we daarmee soms onbewust dingen niet/wel zien.

Jezelf zijn was sowieso de hele dag een thema. Bij het kunstwerk 'Jijzelf' van Anton Heijboer werd gesproken over de gelaagdheid van alles. Dit is ook letterlijk in het schilderij te zien en te voelen door het

materiaalgebruik. Dat iemand met zoveel chaos in zijn hoofd moet leren te leven en dat (in dit geval) kan omzetten in een schilderij, wat die chaos zó prachtig toont.

En steeds de vraag: Wat mag er zijn? Waar sla je op aan: op het levensverhaal en de vele vrouwen van de schilder, de techniek van het schilderij, de wijze waarop hij met kunst omging, enzovoort? Op de een of andere manier bleek de naam 'Anton Heijboer' af te leiden om open naar het schilderij te kunnen kijken. Daar doorheen gaan, lukt niet iedereen. Daar is zeker ook een parallel te leggen naar alle spookbeelden over hoofdpersonen.

Levensvreugde (Fantastic to Feel Beautiful Again) De tekst van het kunstwerk klopt helemaal. Maar waarom wordt dit als een kunstwerk gezien, vroegen zich sommigen af. Het werk als symbool

>>

zien voor jezelf mogen zijn? Hier ontspon zich een gesprek: wanneer je jezelf wil zijn/ iemand zichzelf wil laten zijn, vraagt dat soms ook om risico's te nemen in de begeleiding aan iemand. Soms ontnemen we bewoners iets, omdat het risico op gevaar heel groot is. Maar we staan nooit stil bij wat het risico is van het ontnemen van iets. Bijvoorbeeld door niet een bepaalde mooie route te lopen omdat die een verkeersgevaarlijk stuk kent. Terwijl dat ook betekent dat je maar een heel klein, saai rondje kunt lopen, wat ook nog elke keer hetzelfde is. Dan ontnemen je jezelf en de ander toch wel wat levensvreugde. Wil je een hoofdpersoon en haar levensvreugde centraal kunnen stellen, vereist dat veel goede samenwerking met anderen.

Op eigen wijze: De jas met het mooie binnen-leven heeft velen geraakt omdat iedereen het gevoel kent iets op het lijf te dragen wat een bijzondere betekenis voor ons heeft. Werden de mooie kleuren en het werk van de draagster eigenlijk ook al in haar tijd gewaardeerd? Of werd ze pas nu, bijna 100 jaar na dato, op een schild geheven?

Wat was de kleurrijke kant van de draagster en waarom mocht zij

haar jas zo verfraaien terwijl deze juist als uniform bedoelt was? Het is zó belangrijk om als mens een eigen identiteit te kunnen behouden inclusief alle eigen(aardig)heiden. Worden die bij hoofdpersonen wel altijd gezien en mogen ze er zijn?

De familiegeschiedenis van de kunstenares wordt in de grote tekening **Het zwart van mijn moeder** verteld. Blijdschap is daarin de grote afwezige. Er ontspant zich een gesprek over het belang van aandacht vóór en contact mét de familie van hoofdpersonen enerzijds en het gevoel dat juist dat contact vaak het moeilijkste stuk van de begeleiding is. Voelen begeleiders zich daarin wel goed toegerust? Nee, is het meest gehoorde antwoord.

En het is een gegeven dat begeleiders soms al langere tijd met de cliënt omgaan dan de ouders dat deden en dat verhoudingen daardoor verschuiven. Daarom is het bijzonder belangrijk om het verschil begeleider/ ouder scherp te houden.

In het leven van een hoofdpersoon en zijn familie bestaat een harde

knip tussen heden en verleden. Soms weten ouders ook niet meer wat goed is voor hun kind (ze zijn er te weinig in het dagelijkse leven en bij de dagelijkse rituelen). Aan de andere kant kent niemand de levensgeschiedenis van een cliënt zo goed als familie – met als gevolg dat ouders het gevoel kunnen hebben niet te mogen sterven.

Gelaagdheid van een ieder - **Lock Down:** In de oude linnenkamer hangen doeken en ligt gekreukeld papier op de grond. Het doet denken aan steeds weer opnieuw beginnen maar ook aan rituelen van iets opschrijven om het kwijt te raken. Het vrouwenfiguur doet denken aan een moeder, maar ook aan een non - in ieder geval komt het beschermend over.

<<

4. Plenaire terugkoppeling

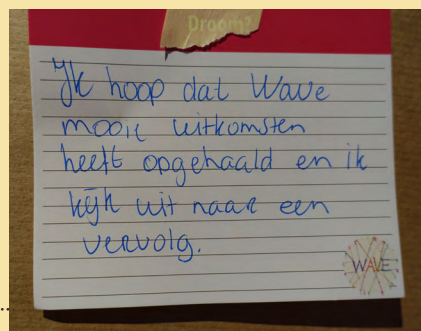
Het laatste gedeelte van het programma wijdt vooral aandacht aan de antwoorden die gegeven werden op vragen over de invloed van Project WAVE. Een greep van de wand met antwoorden.

Welk concreet element van project WAVE neem je mee naar je eigen werkpraktijk/ leven?

Oprecht blijven kijken;
Durven zeggen wat je ziet en vindt;
Niet teveel in je eigen bubbel vertoeven;
Per collega één vaste activiteit voor de cliënt;
ZIJN-tijd met de cliënt;
Vanuit menselijke behoefte fris & open blijven kijken;
Creatief naar oplossingen en plezier zoeken;
Niet bang zijn voor de mening van anderen; J
e kunt altijd anders kijken;
Ervaringen delen;
Samen leren, ook als dat lastig is

Hoe zou jij deel willen blijven uitmaken van Project WAVE als community of practice?

Ik zou zo weer een casus doen;
Als betrokkene;
Meer van dit soort dagen;
Ik zou informatie over uitkomsten en voortgang willen krijgen;
Meekijken bij anderen levert veel op;
Verbinding vormen met onderwijs;
Update over ontwikkelingen ontvangen;
Meeluisteren, -kijken, -denken;

Welke inzicht/ ervaring opgedaan in Project WAVE heeft het meeste indruk gemaakt?

Zorgt de zorg wel goed voor de zorg;
Dat normale menselijke reacties worden onthouden, want tegen de regels en protocollen: arm om iemand bij verdriet, lichtje aan bij angst voor donker;
Hoe belangrijk de frisse blik is;
De eerste escalatie bij mijn hoofdpersoon;
Zonder oordeel in een situatie stappen vanuit mens zijn;
Het enthousiasme van de outsiders;
Verontwaardiging en verbazing van de outsiders;
De vrijheid die het project de bewoner/ hoofdpersoon gegeven heeft;

Heb je een hartekreet? Of een wens of een droom?

Dat je ook mag zijn wie je bent;
Wankel-moed;
Laat iedereen, inclusief professionals, mens-zijn;
Dat we de ander altijd blijven zien;
Ik hoop dat WAVE mooie uitkomsten heeft opgehaald en ik kijk uit naar een vervolg;
Outsiders mee laten kijken in mijn werk en met hen reflecteren op hoe het gaat;
Meer van dit voor de werkvloer en minder voor de bovenlaag en andere disciplines;
Kunnen begeleiders zelf outsider worden binnen eigen organisatie?;
Hou de ambitie vast!

5. En nu verder?

Expositie

Vanaf februari 2023 reist een kleine tentoonstelling over de uitkomsten van Project WAVE rond bij de deelnemende organisaties en opleidingen. Zonder te veel te verklappen gaat het over de thema's Lijf, Plek & Samen. De expositie wordt vormgegeven door 3 bij het project betrokken ontwerpers. Ook is een boek in de maak dat een aanvulling is op deze expositie.

Meer informatie over de plekken waar de expositie te zien zal zijn volgt. Hou hiervoor ook de website www.projectwave.nl in de gaten.

Leermodule

Leermodule vanuit UvH (2023 e.v.): [Leergang Duurzaam kennis-maken: jij en de ander in complexe zorg](#)

Doorstart community of practice (CoP)

De beroepsvereniging van professionals in sociaal werk (BPSW) heeft subsidie ontvangen om voor een deel het stokje over te nemen van Project WAVE. De concrete actie gaat over het jaarlijks organiseren van minimaal 4 bijeenkomsten waar professionals met elkaar leren van en werken aan complexe casuïstiek waarbij de geleerde lessen beschikbaar worden gemaakt als kennisproduct.

Meer informatie herover volgt z.s.m. Hou hiervoor ook de websites www.projectwave.nl en www.bpsw.nl in de gaten.

Dr. Nanske Wilholt, Directeur van de UvH Academie vertelt in [een korte video](#) meer over de leergang.

Tot slot

Op 3 oktober hebben we de laatste Buitenring bijeenkomst binnen het Project WAVE met elkaar inhoud gegeven. Ieder heeft vanuit zijn eigen ervaringen en perspectief daar aan mee gedaan.

Samen hebben we dit prachtige project kunnen maken, en iets kunnen betekenen in het leven van de hoofdpersonen.

Als een bos van prachtige bloemen zijn we net als elke bloem uniek én te samen vormen een kleurrijk geheel.

Ook de komende jaren komen we elkaar in het veld steeds weer tegen.

We blijven met elkaar weven, puzzelen en de uitdaging aan gaan.

Bedankt allemaal!

